

avskrift. (orig. i blyerts)

ACC. N:R. M. 7673:1-7.

Landskap: Småland Upptecknat av Blenda Andersson
Härad: Albo Adress: Skövda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av:
Uppteckningsår: 1941. Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Meddelningar.

s. 1-7.

(Tjälrbioografi; forts. fr. N. 7672.)

Skriv endast på denna sida!

M. 7673:1.
ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Vislanda

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Midsommar.

Sedan vårarbetet var slut, fingo kvinnorna i ett bondhem sannerligen inte någon vilotid. Allt arbete skulle utföras på bestämda tider året runt. Så t.ex. skulle linnevävorna sys för hand så snart de voro blekta, både de som voro avsedda för lakan, dukar, servetter och handdukar som till skjortor och linnen. Det var en regel, att en fullgod piga eller en hemmadotter skulle sy en skjorta på en dag och ändå sköta om kreaturen och göra andra sysslor. Men hon fick inte slarva då hon sydde, utan hon skulle sy korta styng, särskilt då hon "stickade ärmkravarna" (ärmkragarna) och halslinningën. Min mor hade lärt den regeln, att varje person i hemmet skulle ha minst två nya respektivet skjortor eller linnen om året, så blev linneförrådet inte utslitet på en gång. Det övriga linneförrådet skulle också utökas varje år, därför måste det årligen odlas lin.

Veden, som skulle vara småhuggen till Påsk, skulle vi flickor bära in i vedboden före midsommar och lägga i lavor. Bakveden skulle lavas för sig, kokveden för sig och pinnar för sig. Därefter skulle vi räfsa ihop spånbynket och sopa vedbacken,

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

17673:2

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
 Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
 Socken: Vislanda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Vislanda

2.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

sedan vi burit bort spånbynket och lagt det i botten på dyngest-
 stan i gödselhuset.

Potatisen skulle även småhackas före midsommar. Och så snart jag kunde hålla i ett hackeskaft, fick jag hjälpa till därmed. Eller skulle jag ålaplocka de gamle potatisen, som blevo över då potaterna voro satta. När vi småhackade och "förade" potatis, brukade vi systrar alltid kamps, och när vi fingo ont i ryggen brukade vi slå varandra i ryggen med hackeskaften, för vi inte skulle känna ryggvärken. Vi började tidigt på morgonen att småhacka potatis och höllo på därmed till det började skymma i junikvällen. Vi skulle nämligen ha potatislandet färdighackat till midsommar. Vi voro sannerligen inga bortklemade unga flickor. Vi fingo lära oss arbeta. Någon sport hade vi inte hört talas om på den tiden. Och om den då varit i bruk, hade vi sannolikt inte behövt utföra någon sport efter en sådan arbetsdag.

Före midsommar skulle vi även plocka vitmossa och "hammar-
 dun." Vitmossans skulle saltorkas och sedan inläggas i ett ut-
 hus. Förr var det brukligt att torka köksgolvet därmed när det skurades. Hamnardunen breddes på loggolvet till torkning och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 7673:3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Vislanda

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nyttjades till fyllning i bolsterverar. En gång då jag var omkring tolv år, höll jag på att drunkna när jag var i "Nystorp" och plockade hammardun. När jag hade plockat av dunen den enäsidan om det djupa, breda diket, skulle jag gå över detta och plocka på andra sidan. Diket var så brett att jag ej kunde hoppa över det, men på ett ställe stod en stubbe mitt i diket. Den tog jag sikte på när jag hoppade, men slant och föll i vattnet. Diket var djupt och botten var dyg, så jag sjönk djupt under vattnet. Jag var ju ensam, men lyckades omsider få tag i stubben. Men dunpåsen, som jag plockat dunen i, höll jag hela tiden i handen.

Till Midsommar var det storrengöring i hemmet liksom till jul. Mor hade den seden, att så mycke som möjligt skulle ut och solas, vädras och rengöras. Hennes nit sträckte sig äventill ladugården där drängen fick sopa tak och väggar och göra det rent i bås och kättar. Och far tvättade åkvagnen och putsade seldonen.

Att mor bryggde och bakade fint bröd och pannkakor, borde jag knappast nämna. Men det fina brödet förde en viss högtids-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 7673:4

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
 Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
 Socken: Vislanda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1941. Född år 1880 i Vislanda

4.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

stämning med sig, då man i vardagslag åt endast groft bröd av sammalet mjöl, Alla sådana sysslor skulle vara undångjorda till midsommarafton. På denna dag skulle vi blott göra det midsommargrant i hemmet och dekorera med löv och alla slags vilda blommor. Och på golvet i stugan skulle vi strö avrepat asplöv. Mor höll på den seden, att detta arbete skulle vara utfört till kl. 12 på dagen på midsommarafton då helgen inträdde. Mor berättade, att de gamle påstod, att efter nämnda tid skulle man ej skatta växtvärlden med att avbryta varken löv eller blommor, för då fick en "likmasken". - "Vad menas med likmasken?", frågade jag mor. - "Jag vet inte", svarade hon, "de gamle sa så. Och de sa även, att en fick skära sig lika ofta och fick lika många sår på sin kropp under årets lopp som en brutit kvistar och berövat marken dess blomster. Denna regel gällde även midsommardagen. Och gick en barfotad på midsommardagen så fick en lätt för å bli "stubbastött", Ja, de gamle sa mötet annat som en skulle göra å inte göra vid midsommar, men det är dumt å bara tala om," sa mor till sist.

Då jag var barn eller till omkring slutet på 1880-talet brukade vi plocka "messmaskåst"(midsommarkvast), på midsommar-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 7673 : 5.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
 Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
 Socken: Vislanda Berättat av:
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Vislanda

5.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

afton. Detta tillgickså, att vi barn gick ut i skog och mark och i en medhavd korg plocka en kvist och en blomma av alla sorters träd och örter, som växte på min fars ägor. Detta var så roligt. Vi visste så väl vad de olika ängsblommorna växte. Då vi sen kommo hem, band vi ihop örterna och hängde upp dem emellan dörrarna inne i stugan. Denna midsommarkvast förvarades och användes som "rökelse" när husdjuren blevo sjuka.

Jag minns en gång då vi hade en ko, som var ombiten i juvret. Vi smorde med brännvin och allt möjligt på det sjuka djuret, men svullnaden försvann ej. Då sa min syster Ida, som alltid var förslagsam: "Om vi skulle försöka å röka kon med messmaskåst?. De säger ju det hjälper mot ormbett och alla djursjukdomar." Därpå lade hon någranglöder i en gryta och ovanpå dessa lade hon en del av en torkad midsommarkvast. Någon hade även sagt, att det var bra att lägga litet svavel och svinhår bland rökelsen. Sedan satte hon ett lock över grytan, men ej tätare än röken gick ut. Och så höll hon grytan under kon så röken svepte omkring den sjuka juverdelen. Emellertid blev kon frisk. Men rökelsen verkade det visserligen icke.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 7073:6.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Vislanda

6,
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Detta var enda gång jag sett någon "röka med messmaskåst."

Mor brukade alltid tillreda midsommarjäst. Till denna tog hon vatten i gårdsbrunnen på midsommardagens morgon innan solen gick upp.

På midsommardagen brukade far och mor gå ut på ägorna och gitta på grödan. Och när jag var barn fick jag alltid följa med dem. O, så roligt detta var! De voro så glada då väderleksförhållandena voro goda så grödan var vacker. Och mor knäppte sina händer i tacksamhet mot Gud som växten giver. Ett år då grödan såg mindre lovande ut, sade far: "Det är då sanningsenligt det där gamla rimmet, som säger:

" Då bönnen går ut på messemas da,
vet han inte antingen han ska va
ledsen ella gla."

Därmed menades, att ännu var det ovisst hurudan grödan blev. Det berodde på väderleksförhållanden, inbärgningen o.s.v.

På midsommarafton och midsommardagen gingo mina systrar till dansbanan. Men jag fick ej följa med. Inga barn fick gå till dansbanan på den tiden, förrän ett år efter de voro

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 7673:7.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Vislanda

7.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

konfirmerade. Och mina föräldrar förbjöd oss att gå till en nöjestillställning förrän vi voro över sjutton år, och inte ofta fingo vi gå då heller, Tillfällen till dans voro inte heller så stora då som nu. Under 1880-talet byggdes en dansbana till midsommar på en eller annan plats i socknen. Denna dansbana fick ligga över midsommar och de närmast följande söndagarna, var på den revs upp. Senare fick dansbanan ligga över hela sommaren. Ingen inträdesavgift till dansområdet förekom. Pojkarna lade frivilligt några öre till spelpängar till spelmannen, som någon samlade upp i en hatt.

Dagen efter midsommardagen skulle tjänarna ha ledigt utom arbetet med kreaturen och mjölkningen. Men vi flickor fingo ofta "luka hörlandet" (ränsa linlandet från ogräs) denna dag. Denna gärning ansågs av de gamla så lätt och ledig, att man blev utvilad under arbetet.

Upptecknat av Blenda Andersson,
Skörda, Vislanda.

Skriv endast på denna sida!